

Moda, stil i kršćanska formacija

Način na koji se odijevamo može ukazivati na razne aspekte osobnosti. Istinski ljudska moda može "pomoći izraziti istinsku ljepotu osobe. Sve što je autentično lijepo odraz je Božje ljepote."

31.07.2020.

Referirajući se na krštenje, Sveti Pavao kaže da smo se nanovo rodili u vodi kako bismo mogli "hoditi u novosti života" (*Rim 6:4*). Živjeti prema Evanđelju znači dopustiti da

svjetlo vjere obnovi način na koji gledamo na naše okruženje i učiniti da naša najveća čast – da smo djeca Božja – postane odlučujući faktor u našim osobnim izborima. Otkrivamo da je našem Bogu Ocu sve važno, bilo to maleno ili veliko, i da vjera utječe na sve dimenzije našeg života. S ljubavlju, moguće je dati kršćansku nijansu svakom aspektu našeg postojanja i odražavati novinu i ljepotu življenja istine vjere, čak i u najmaterijalnijim dijelovima života, kao što su to odabir odjeće i prezentiranje sebe.

Vjera i sjaj ljudskog tijela

Nastojeći ne ići preduboko, razmotrit ćemo neke od funkcija i značaja odjeće. Ono što odmah pada na pamet je uvijek njena osnovna funkcija: zaštita od vremenskih nepogoda i ostalih vanjskih utjecaja. Međutim, odjeća posjeduje i nešto više od svoje praktične svrhe jer je to

ujedno i način na koji izražavamo našu vlastitu osobnost. Naš osobni stil označava prvu sliku koju projiciramo drugima i vjerojatno će formirati dio sjećanja koja će se održati o nama, čak i ako je susret kratak. Ovo također objašnjava zašto odjeća ima i društvenu ulogu i zato su uniforme i prikladna odjeća česti kad govorimo o proslavama ili svečanim događajima, ili postoje određene norme odijevanja, itd., kao što možemo vidjeti da postoji "dress code" za različita društvena događanja (posao, slavlja, sport itd.).

S druge strane, odjeća je odlična za pomoć pri zaštiti nečije privatnosti. Način na koji se ljudi odijevaju, kroj njihove odjeće, stil njihovih modnih dodataka, sve su to načini manifestiranja značajki nečije osobnosti te usmjeravaju pažnju na ljudskije aspekte osobe. U tom smislu, dobra odjeća pomaže poštivanju osobne slobode bez

izlaganja intime znatiželjnim očima, budući da je razmišljanje o nečemu, donekle, posjedovanje tog nečega.

Vjera dopunjava i ističe ove razloge kroz ono što podučava o dostojanstvu ljudskog tijela. Tijelo je, na neki način, vidljiva manifestacija duše osobe i stoga također odražava sliku Božju. (2) Naziva se prebivalištem Duha Svetoga. "Hram je Božji svet, a to ste vi," kaže sv. Pavao. (3) Nedavno nas je Papa Franjo podsjetio kako nam ispravna procjena ljudskog tijela omogućuje ulazak u skladan odnos s ostatkom kreacije. "Prihvaćanje naših tijela kao Božjeg dara od životne je važnosti za odobravanje i prihvaćanje cijelog svijeta kao dara našeg Oca i našeg zajedničkog doma, dok se razmišljanje da posjedujemo apsolutnu moć nad našim tijelima često suptilno pretvara u razmišljanje da uživamo apsolutnu moć nad kreacijom."

“Naučiti prihvatiti naša tijela, brinuti se o njima i poštovati njihovo najdublje značenje osnovni je element bilo koje ljudske ekologije. Također, cijeniti vlastito tijelo u njegovoj ženstvenosti ili muževnosti potrebno je ako ću moći prepoznati sebe u susretu s nekim tko je drugačiji. Na ovaj način možemo radosno prihvatiti određene darove drugog muškarca ili žene, djela Boga Stvoritelja, te postići zajedničko obogaćenje.” (4)

Ohrabriti odijevanje na način koji poštuje skromnost nema veze s razmišljanjem da je tijelo nešto nečisto ili bezvrijedno. Naprotiv, upravo prepoznavanje njegove velike vrijednosti vodi nas do mode koja, bez da izgleda čudno ili blesavo, doprinosi poštivanju tjelesne intime. Ovo se može bolje razumjeti kroz svjetlo Otkrivenja, koje nam pokazuje kako poslije istočnog grijeha požuda utječe na ljudska

bića, a prirodne sklonosti muškaraca i žena obilježene su određenim neredom. Nedužnost našeg pogleda izgubljena je, kao što kardinal Ratzinger kaže, "Božji sjaj napustio je čovjeka, koji sada stoji gol i izložen, nepokriven i posramljen". (5) Božanski sjaj koji je bio "prva odjeća" i za muškarca i ženu, izgubljen je. Skromnost je lijek za poremećaj kojeg je donio grijeh jer nam pomaže da se odnosimo na ljudskiji način jedni prema drugima, poštujući tjelesnost druge osobe s finim poštovanjem prepoznajući njenu nepovredivu važnost.

Postoji legitimna raznolikost i razvitak običaja u različitim kulturama koja se također očituje u različitim načinima odijevanja. Njihovo bogatstvo ovisit će o opsegu u kojem ovi običaji pomažu njegovati nezamjenjivu vrijednost svake osobe. Stoga će zaštita privatnosti kroz odijevanje uvijek biti potrebna. Inače

bi ljudi pali u tešku osiromašenost koja, ako se proširi, može dovesti do ogromnog moralnog propadanja društva. Moramo biti realni. Čak i ako se značenje skromnosti izgubilo, požuda ne nestaje i postoje načini na koje se možemo predstaviti koji uvijek potiču reakcije bez poštovanja koje, na koncu, nisu baš ljudske.

Prostor za formaciju

Postoji osnovni sklad između vjere i ljepote. Kao što Papa Franjo kaže:

“Svaki izraz istinske ljepote može se priznati za put koji vodi do susreta s Isusom.” (6) To uključuje i jezik, dotjerivanje, odabir stila i odjeće, a sve to odražava našu osobnost.

Upućena prema osobi, kršćanska formacija važna je u ovom području našeg života. Formacija “se ne odnosi samo na dio osobe, već na naše čitavo biće, u jednakoj mjeri na intelekt, srce i volju”. (7)

Dobar ukus je nešto što, samo po sebi, zahtjeva formaciju u najširem smislu te riječi. Kao što Papa kaže, "Učeći se vidjeti i cijeniti ljepotu, učimo se odbaciti pragmatizam samo-interesa. Ako netko nije naučio zaustaviti se i diviti se nečemu lijepomu, ne bismo se trebali čuditi ako on ili ona tretira sve kao predmet koji se koristi i iskorištava bez skrupule". (8) Nitko se nije rodio s dobrim ukusom; to je dio obrazovanja koje primamo otkad smo maleni, kroz razmišljanje o ljepoti prirode, uživajući u nekom klasičnom glazbenom djelu, skulpturi i td.

Ne ovisi sve o promjenjivim okolnostima i mišljenjima. Potrebno je jasno naglasiti kada proizvod ili životni stil koji se direktno nudi, izravno proturječi vrijednostima kao što su skromnost, poštovanje i umjerenost. Dobro je, međutim, da se moralni razlozi za odbacivanje tih

opcija dobro objasne na pozitivan način, što će biti još učinkovitije ako dolaze od nekoga za koga držimo da ima dobar ukus. Ne moramo se ograničiti na jednostavan i dosadan osobni stil; naprotiv, kršćanske vrijednosti prirodno se podudaraju s autentičnom ljepotom, koja počinje iznutra.

Svaka osoba može razviti svoj stil, odražavajući radost duše koja se u svemu spominje Božje ljubavi. Dobra kršćanska formacija mnogo pomaže jer njeguje unutarnju snagu koja proizlazi iz jedinstva života, što ne ovisi o nizu osjećaja, mišljenju drugih, želje za samo-potvrđivanjem ili posljednje mode. Neka načela vjere – kao što su božansko sinovstvo, kršćanska sloga, želja tijela za slavom uskrsnuća – trebala bi odražavati naše izbore i nuditi kriterije za procjenu različitih moda. U konačnici, ona nam pomažu izgraditi zdravo samopouzdanje, što

nas dovodi do onoga što je sveti Josemaria nazvao "kompleksom superiornosti" djece Božje koja djeluju s pouzdanjem u svoje vlastite izbore, pa tako i u teškim okolnostima.

Utjecaj mode na zadatak Nove Evangelizacije

Zagovaranjem dostojanstvene mode koja ne svodi osobu na tijelo zadatak je od velike važnosti. Sveti Josemaria isticao je potrebu kršćana da profesionalno rade u modnoj industriji i da tamo donose poruku Evandjelja. Jedna od prvih žena koja je slijedila svetog Josemariju sjeća se kako je uključivao modu u područja koja je preporučivao za njihov apostolski rad. Kada je predstavljao ovu apostolsku panoramu, rekao je: "Možete reagirati na sve ovo na dva načina: jedan je da kažete da je to sve jako lijepo, ali samo nerealan san; drugi je da vjerujete u Boga koji će

nam, ako je od nas tražio da učinimo sve ovo, pomoći to i provesti u djelo. Nadam se da ćete odabrati drugu reakciju.” (9) Kao i u bilo kojem drugom poslu evangelizacije, plodonosnost ovisi o snazi molitve. U isto vrijeme, trebali bismo raditi na visokoj razini profesionalnosti.

Poslovi koji doprinose modi (stilisti, krojači, dizajneri, savjetnici, itd.), kada se obavljaju s ozbiljnošću i nadnaravnim smislom, čine da je Bog prisutan do te razine do koje oni pomažu izraziti istinsku ljepotu ljudske osobe. Sve što je istinski lijepo odraz je Božje ljepote; veliča osobu i potiče poštovanje prema sebi i drugima. Stilovi odijevanja, čak i kada su proizvod kulture i ponekad prolazni, mogu izraziti transcendentnu viziju ljudskog bića, u skladu s našim ultimativnim ciljem: slavom Božjom. Nije samo visoka moda ta koja ima utjecaj na ovu ljepotu, već i jednostavnija,

svakodnevna odjeća s kojom se može njegovati dobar ukus, prebroditi nedostatak finoće i pomoći oblikovanju bogatijeg unutarnjeg ozračja u kojem osoba može rasti u punini kršćanskog života.

Kao u prispodobi, dobra moda pridonosi zemlji gdje sjeme Evandjelja može pasti i izroditi plodove svetosti. (10) Oslobađa nas od konzumerizma i pretjeranog luksuza, koji zarobljavaju dušu materijalnim stvarima. Uzdiže muškarca i ženu iznad senzualnosti i nečistoće i čini ih osjetljivijima na ljepotu koja je autentično ljudska: ne samo u smislu tijela, nego i duha. Zbog ovoga je važno težiti stilovima koji, bez da podcjenjuju tijelo, pretjerano ga ne ističu da ne naštete duhovnoj dimenziji ljudske osobe; stilovima koji vode do duha, do srca, do transcendentnog, preko materijala.

Profesionalci imaju posebnu ulogu u ovom zadatku stvaranja privlačne mode s autentično kršćanskim obilježjima. No možda danas više nego ikad prije, ima i bezbroj načina na koji bilo koja osoba može imati pozitivan utjecaj u ovom području. Postoje kanali kroz koje potrošači, bilo da je to individualno ili udruženim snagama s drugima, mogu obznaniti svoje mišljenje o tome odražava li neki proizvod životni stil koji žele slijediti ili ne. Nekome tko, kroz neoprez ili jednostavan nedostatak dobrog ukusa, može popraviti izbor svoje odjeće, komentar pun poštovanja u pravom trenutku može biti od pomoći. Općenito, svatko je zahvalan na pomoći u pronalasku sebe, osobito kad se to napravi u kontekstu iskrenog prijateljstva.

U Novoj Evangelizaciji, posebna važnost ovog polja ohrabruje nas da zadržimo nadu. "Nikada ne

zaboravimo važne izazove ohrabrivanja mnogih ljudi i institucija diljem svijeta – potaknuti primjerom prvih kršćana – pomoći donijeti novu kulturu, nove zakone, nove mode, dosljedni dostojanstvu ljudske osobe i naše sudbine, koja je slava djece Božje u Kristu Isusu.” (11) Koliko god se ova misija činila teškom, nemojmo propustiti gledati na to s optimizmom, “znajući da trud vaš nije neplodan u Gospodinu”, budući da ga izvršavamo u službi Crkve i društva.

Neil S. Walters

(1) *Rim* 6, 4.

(2) *Usp. Post* 1, 26-27.

(3) *1. Kor* 3, 17.

(4) Papa Franjo, Enc. *Laudato si'*, 24.svibnja 2015.,155.

- (5) Joseph Ratzinger, *Via Crucis*, deseta postaja, Veliki Petak, 25.ožujka 2005.
- (6) Papa Franjo, *Evangelii gaudium*, 24.studenog 2013., 167.
- (7) Sveti Josemaría, *Pismo 8. prosinca 1949.*, 91.
- (8) Enc. *Laudato si'*, 215.
- (9) Andrés Vázquez de Prada, *The Founder of Opus Dei*, vol. II, Rialp, Madrid 2002, pp. 561-562.
- (10) Usp. *Mt* 13, 8.
- (11) Javier Echevarría, *Pastoralno pismo*, 29.rujna 2012., 17.